

רשומות

הצעות חוק

6 בפברואר 1984

1667

ג/ באדר א' התשמ"ד

עמוד

171	חוק המים תיקון (מס' 8), התשמ"ד-1984
173	חוק לתיקון דיני הרכישה לצרכי ציבור (תיקון מס' 5), התשמ"ד-1984
174	חוק התכנון והבניה (תיקון מס' 21), התשמ"ד-1984
175	חוק לתיקון פקודת בתי הסוהר (מס' 7), התשמ"ד-1984

מבוא

1. עקב התהליך האינטלציוני במשק וכתוצאה מן העובדה, כי תעריפי החשמל עולים מפעם לפעם בתהליך מהיר יותר מתהליך אישורי תעריפי המים, התלויים המותנים בתעריפי החשמל, מוצע לשנות את ההוראות הנוגעות לתחילת תקפם של השינויים בתעריפי המים, ובעקבותיהם שיעורי היטל האיוון והתשלום המיוחד.
2. מוצע לחייב את המפגרים בתשלום החיובים הכספיים המוטלים על פי החוק העיקרי בהפרשי הצמדה וריבית. חלק זה של החוק המוצע פורסם כבר בהצעות חוק 1481, התשמ"א, עמ' 3, אולם הדיון בו לא הסתיים.

חוק המים (תיקון מס' 8), התשמ"ד-1984

1. האמור בסעיף 112 לחוק המים, התשי"ט-1959 (להלן - החוק העיקרי) יסומן (א) ואחריו יבוא:

"(ב) שר החקלאות רשאי, לאחר התייעצות עם מועצת המים ובאישור ועדת משותפת של ועדת הכלכלה וועדת הכספים של הכנסת, לקבוע כי תעריפים שנקבעו כאמור בסעיף קטן (א) ישונו לפי השינויים שחלו במדד המחירים לצרכן או במדד אחר הנוגע לענין, או לפי השינויים שחלו בתעריפי החשמל או במחיר המזוט או במחירו של כל דבר אחר המהווה מרכיב בהוצאות הממשיות של הפקת המים והספקתם - באופן יחסי למשקלם בהוצאות האמורות."

2. בסעיף 115 לחוק העיקרי, בסופו יבוא "ואולם תחילת תקפם של שינויים בתעריפים כאמור בסעיף 112 (ב) תהיה ביום החימת שר החקלאות על התקנות."

דברי הסבר

כל מרכיביהם אחת לשנה, ובמהלך השנה משתנים התעריפים לפי השינויים החלים בתעריפי החשמל, ביחס של 0.6% לכל 1% של העלאה בתעריפי החשמל. כל זאת, כמפורט בתקנות שהותקנו לפי סעיף 112 לחוק העיקרי.

תעריפי החשמל מועלים פעמים רבות בתחולה למפרע ותחילתם אינה מתגנית בפרסומם ברשומות. ואילו את תעריפי המים לא ניתן להעלות בתחולה למפרע וגם תהליך פרסומם ברשומות גוזל זמן נוסף. כתוצאה מכך נוצר פער בין מועד כניסתם לתוקף של שינויים בתעריפי החשמל לבין מועד כניסתם לתוקף של תעריפי המים המתואמים לתעריפי החשמל האמור ריב.

מוצע לאפשר הצמדת תעריפי המים למדד המחירים לצרכן, לתעריפי החשמל או למחיר המזוט או לכל דבר אחר הנוגע לענין. התעריפים שייקבעו לפי זה, ואלה בלבד, ייכנסו לתקפם ביום החימתם ביד שר החקלאות מבלי שיהיה צורך להמתין למועד פרסומם ברשומות. יודגש, כי הפרסום ברשומות ייעשה, אך מועד התחולה לא יהיה תלוי בו.

סעיף 2 סעיף 118 לחוק העיקרי קובע לאמור:

"חידול איוון

118. (א) שר החקלאות רשאי, לאחר התייעצות עם מועצת המים ובאישור ועדת משותפת של ועדת הכלכלה וועדת הכספים של הכנסת, לקבוע אזורים וסוגי מפעלי מים שבהם יחול על הספקים ועל המפיקים

סעיף 1 סעיף 111, 112 ו-115 לחוק העיקרי קובעים לאמור:

"כללים לחישוב דמי מים

111. שר החקלאות רשאי, לאחר התייעצות עם מועצת המים, לקבוע כללים לחישוב דמי מים. כללים אלה יתבססו על ההוצאות הממשיות בקשר להפקת המים והספקתם, כולל ריבית, בלאי והוצאות אחרות.

קביעת תעריפים לדמי מים ודירוגם

112. שר החקלאות רשאי, לאחר התייעצות עם מועצת המים, ובאישור ועדת משותפת של ועדת הכלכלה וועדת הכספים של הכנסת, לקבוע תעריפים לדמי מים, בדרך כלל או לגבי אזור פלוגי או לגבי סוג ספקים פלוגי, ורשאי הוא לדרג את דמי המים לפי מטרות המים, לפי השימושים במים, למעט שימושים בחקלאות, לפי עונות השנה או שעות היממה, לפי נתונים גיאוגרפיים, טופוגרפיים או לפי נתונים אחרים - הכל בשים לב למשקיותם של מפעלי המים שעליהם יחולו התעריפים ובשים לב ליכולת התשלום של צרכני המים במטרה פלוגית ולתצריכת המים לאותה מטרה.

פרסום ותחילת תוקף

115. כללים לפי סעיף 111 ותעריפים לפי סעיף 112 יפורסמו ברשומות ובכל דרך נוספת שהורה עליה שר החקלאות, ותחילת תקפם ביום פרסומם ברשומות או ביום מאוחר יותר שקבע שר החקלאות."

הלכה למעשה, נקבעים תעריפי המים לאחר בדיקת

1 ס"ת התשי"ט, עמ' 166; התשי"ד, עמ' 10; התשכ"א, עמ' 175, עמ' 193; התשכ"ה, עמ' 191; התשלי"ב, עמ' 8; התשלי"ו, עמ' 140; ה"ח התשמ"א, עמ' 3.

תיקון סעיף 118 3. בסעיף 118(ג) לחוק העיקרי, בסופו יבוא "ואולם תחילת תקפם של שינויים בהיטל איזון שנקבעו לפי השינויים שחלו בתעריפים כאמור בסעיף 112(ב) תהיה ביום התימת שר החקלאות על ההודעה."

תיקון סעיף 124 4. בסעיף 124 לחוק העיקרי, בסופו יבוא:
"ג) תחילת תקפם של שינויים בתשלום המיוחד שנקבעו לפי השינויים שחלו בתעריפים כאמור בסעיף 112(ב) תהיה ביום התימת שר החקלאות על התקנות."

תוספת סימן ד 5. אחרי סעיף 124 לחוק העיקרי, יבוא:

"סימן ד': הפרשי הצמדה וריבית

124.ח. (א) מי שחייב בתשלום הוצאות, היטל איזון, תשלום מיוחד הפרשי הצמדה וריבית ושאר חיובים על פי הוראות חוק זה, לנציב המים או לקרן האיזון, ולא

ד ב ר י ה ס ב ר

ובאישור ועדה משותפת של ועדת הכלכלה וועדת הכספים של הכנסת.

(ב) שיעורי התשלום המיוחד ידורגו לפי כמות המים שהופקה או סופקה מעל למותר, ולפי יחסה של כמות זו לכמות המותרת להפקה או להספקה בהתאם לתנאי הרשיון או התקנות שהותקנו לפי חוק זה, וכן בהתחשב עם השימוש שהמים מיועדים לו."

שיעורי התשלום המיוחד הינם חלק ממערכת החיובים הכספיים עבור המים, כמו התעריפים ושיעורי היטל האיזון; דברים האמורים בדברי ההסבר לסעיפים 1 ו-2 ביחס למועד תחילת תקפם ופרסומם של תעריפים ושיעורי היטל איזון, חל גם לגבי שיעורי תשלום מיוחד.

סעיף 4 בחוק הקיים, אין הוראות המאפשרות גביית ריבית והפרשי הצמדה ממי שחוייב בתשלום על פי החוק ולא שילם אותו במועדו. הדבר גורם קשיים מרובים בהפעלת החוק ובכפיית התשלומים. מוצע, להוסיף לחוק הוראות, אשר יאפשרו הטלת הפרשי הצמדה וריבית על סכום שלא שולם במועדו.

עוד מוצע לקבוע כי דין ריבית הפיגורים והפרשי הצמדה לענין גבייתם, כדין החיוב המקורי.

מוצע להסמיך את נציב המים לפטור מתשלום והפרשי הצמדה וריבית או להפחיתם אם הוכח לו כי הפיגורים בתשלום לא נגרמו על ידי מעשה או מחדל, התלויים ברצונו של החייב. הוראה דומה קיימת, למשל, בפקודת מס הכנסה.

תשלום לקרן האיזון (להלן – היטל איזון), מחושב לפי יחידות של כמות המים המופקת ורשאי הוא לדרג את היטל האיזון לפי מטרות המים והשימושים בהם, לפי מכלול תנאי הייצור הקובעים את כמות המים הנחוצה ליצירת מוצר פלוני, לפי נתונים גיאוגרפיים וטופוגרפיים, ובהתחשב עם מחיר המים לצרכן.

(ג) לפני שיתאשר היטל איזון כדיון, תינתן לספקים, למפיקים ולצרכנים שבאזורים או בסוגי מפעלים שעליהם יחול ההיטל, הזדמנות להשמיע טענות והצעות בדרך שנקבעה בתקנות.

(ג) הודעה על היטל איזון תפורסם ברשומות ותקפו מיום הפרסום או מתאריך מאוחר יותר שנקבע באותה הודעה."

הדברים האמורים בדברי ההסבר לסעיף 1 ביחס לתקפם של תעריפים למים, הצמודים למדד, אמורים גם ביחס לשיעורי היטל איזון.

מוצע, להוסיף גם לסעיף 118(ג) הוראה לפיה תחילת תקפם של שיעורי היטל איזון, הצמודים למדד כלשהו, תהיה ביום התימתם ביד שר החקלאות.

סעיף 3 לפי סעיף 124 לחוק העיקרי, רשאי נציב המים להטיל תשלום מיוחד על מפיק או על ספק שהפיק או סיפק מים בכמות העולה על הכמות המותרת לו.

סעיף 125 לחוק העיקרי קובע:

"שיעורי התשלום

124.ב. (א) שיעורי התשלום המיוחד ייקבעו בתקנות על ידי שר החקלאות לאחר התייעצות עם מועצת המים

שילם את התשלום במועדו, ישלם עליו הפרשי הצמדה לפי שיעור עליית המדד שפורסם לאחרונה לפני מועד התשלום וכן ריבית בשיעור של 4% לשנה.

(ב) בסעיף זה, "מדד" — מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

124ט. דין ההצמדה וריבית לענין גבייתם כדין החיוב המקורי.

גביה

124י. נציב המים רשאי להפחית את הפרשי ההצמדה והריבית או לוותר עליהם, אם הוכח להנחת דעתו כי הפיגור שגרם לחיוב בהם לא נגרם על ידי מעשה או מחדל התלויים ברצונו של החייב.

הפחתה

חוק לתיקון דיני הרכישה לצרכי ציבור (תיקון מס' 5), התשמ"ד—1984

1. בסעיף 9 לחוק לתיקון דיני הרכישה לצרכי ציבור, התשכ"ד—1964¹ (להלן — החוק העיקרי), במקום "י"ז בניסן התשמ"ג (31 במרס 1983)" יבוא "ט" בניסן התשמ"ה (31 במרס 1985)".

תיקון סעיף 9

2. בעל זכויות ששולמו לו פיצויים כאמור בסעיף 8 לחוק העיקרי אחרי י"ז בניסן התשמ"ג (31 במרס 1983) ולפני יום פרסומו של חוק זה, ישולם לו סכום נוסף, כאילו תחילתו של סעיף 1 היתה ביום האמור, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית לפי סעיף 8 האמור מיום ששולמו לו הפיצויים עד ליום התשלום בפועל של הסכום הנוסף.

הוראות מעבר

דברי הסבר

סעיף 2 לגבי אותם מקרים שבהם עשה השנים האמורות בסעיף 9 לחוק העיקרי תמו בין יום 31 במרס 1983 לבין יום פרסום החוק המוצע ברשומות, ומשום כך לא שולמו הפרשי הצמדה בעד התקופה שמהתאריך הנזכר ועד ליום שבו נסתיים המשא ומתן בין הצדדים, מוצע לקבוע בחוק שהרשות הרוכשת תשלם את ההפרש המגיע ממנה לבעל הזכויות בעד תקופה זו, כשהוא צמוד למדד.

סעיף 1 לפי סעיף 9 לחוק העיקרי כפי שתוקן בתיקון מס' 4, יש לשלם ריבית והפרשי הצמדה למי שהופקעה ממנו קרקע, כפי שנקבע בסעיף 8 לחוק, עד יום י"ז בניסן התשמ"ג (31 במרס 1983) או עד תום עשר שנים ממועד הרכישה — לפי המאוחר. מוצע להאריך את המועד האמור בשנתיים, כדי לאפשר לצדדים לגמור מספר תיקים ישנים הנוגעים לפיצויי הפקעה, שעברו כבר למעלה מעשר שנים מיום שהחל הטיפול בהם.

1 ס"ח התשכ"ד, עמ' 122, התשמ"א, עמ' 124.

חוק התכנון והבניה (תיקון מס' 21), התשמ"ד—1984

1. תיקון סעיף 19 לתוספת השלישית לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה—1965, בסעיף 19 של התוספת השלישית —

(1) בסעיף קטן (ב), בפסקה (5) בסופה יבוא:

"אולם מקבל הפטור רשאי להעביר את הבעלות או את החזקה בדירה גם ללא תשלום היטל על אותה דירה או חלק ממנה שלגביהם קיבל את הפטור";

(2) האמור בסעיף קטן (ג) יסומן (1) ואחריו יבוא:

"(2) העברת הבעלות או החזקה בדירה שנבנתה או שהורחבה כאמור בפסקה (1) לא ייראו כמימוש זכויות, אם המחזיק במקרקעין או קרובו השתמשו בדירה למגוריהם או למגורי בני משפחתם הקרובים מגמר הבניה ועד מכירתה משך זמן שאינו פחות מארבע שנים; לענין זה "גמר הבניה" — כמשמעותו בחוק מס רכוש וקרן פיצויים, התשכ"א—1961."

דברי הסבר

שניתן לגביה פטור בשל הזכאות לסיוע ממשרד הבינוי והשיכון.

סעיף 1(2) בסעיף 19(ג) לתוספת השלישית לחוק העיקרי נאמר:

"(ג) בניה או הרחבה של דירת מגורים לא ייראו כמימוש זכויות, אם המחזיק במקרקעין או קרובו הגיש בקשה להיתר בניה על אותם מקרקעין שישימשו למגוריו או למגורי קרובו, ובלבד שהשטח הכולל של דירת המגורים האמורה לאחר בנייתה או הרחבתה אינו עולה על 120 מ"ר; עם כל בניה או הרחבה נוספת מעל השטח האמור ישולם היטל, בשיעור יחסי לגודל הבניה או הרחבתה הנוספת."

משמעות האמור בסעיף קטן (ג) היא שבעת מכירת הנכס תחול חובת תשלום היטל השבחה על אף שקבלת ההיתר לבניה או להרחבת דירת המגורים עד 120 מ"ר לא נחשבה כמימוש זכויות שבגינו יש לשלם היטל. יוצא שהחובה וההקלה שניתנו במקרה זה הופכים חסרי כל משמעות משום שבעל הדירה יאלץ לשלם היטל השבחה כשימכור את דירתו. יש לציין כי ההיטל צמוד למדד יוקר המחיה, או מדד תשומות הבניה, מיום אישור התכנית החלה על הנכס, ולכן התשלום שיהוייב בעל הדירה לשלם עלול להיות גבוה ביותר. לכך ודאי לא התכוון המחוקק. מצד שני, יש חשש לניצול הפטור

סעיף 1(1) בחוק התכנון והבניה (תיקון מס' 20), התשמ"ג—1982, תוקנו הוראות שונות שנקבעו קודם לכן בחוק התכנון והבניה (תיקון מס' 18), התשמ"א—1981, בענין היטל השבחה. בין השאר נקבעה רשימת פטורים שונים שפורטו בסעיף 19 של התוספת השלישית לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה—1965 (להלן — החוק העיקרי). בפסקה (5) של הסעיף האמור נאמר כי לא תחול חובת תשלום היטל השבחה בשל השבחה שהיא:

"(5) השבחה במקרקעין המשמשים לבעליהם לבניה של דירת מגורים או להרחבתה והוא זכאי לסיוע באחת מתכניות הסיוע של משרד הבינוי והשיכון, ובלבד שהסיוע מיועד לבניה של אותה דירת מגורים, או להרחבתה, והשטח הכולל של אותה דירה תואם את הוראות תכנית הסיוע לה הוא זכאי; עם כל בניה או הרחבה נוספת מעל השטח האמור ישולם היטל בשיעור יחסי לגודל הבניה או הרחבה הנוספת; פטור לפי פסקה זו יחול רק לענין קבלת היתר לבניית הדירה האמורה או להרחבתה";

מתוך נוסח הסיפה של פסקה (5) משתמע לכאורה כי הפטור מתייחס לקבלת היתר בניה, אך אין פטור במקרה של מכירת אותה דירה שנתקבל לגביה הפטור. כדי למנוע ולהסיר ספיקות מוצע לפרש ולהוסיף כי הפטור יחול גם על העברת הבעלות או החזקה בדירה

1 ס"ח התשכ"ה, עמ' 307; התשמ"א, עמ' 184; התשמ"ג, עמ' 25.
2 ס"ח התשמ"א, עמ' 100.

2. בחוק התכנון והבניה (תיקון מס' 20), התשמ"ג-1983, בסעיף 14(2), במקום "כ"ו בטבת התשמ"ד (1 בינואר 1984)" יבוא "ח' בטבת התשמ"ה (1 בינואר 1985)".

3. תחילתו של סעיף 2 ביום כ"ו בטבת התשמ"ד (1 בינואר 1984).

תחילה

דברי הסבר

סעיף 2 בחוק התכנון והבניה (תיקון מס' 18), התשמ"א-1981, נאמר בהוראות המעבר, בסעיף 8(ה), כך:

"לגבי מקרקעי ישראל כמשמעותו בהוקייסוד: מקרקעי ישראל, שלא הוכרו בחכירה לדורות, יהא מינהל מקרקעי ישראל רשאי להאריך, לתקופה של שנה מיום תחילתו של חוק זה, את ההסדר בדבר התשלומים לרשויות המקומיות שהיה קיים לפני יום התחילה האמור, ותשלומים אלה יבואו לכל דבר במקום היטל השבחה לגבי מקרקעין כאמור."

בתום תשנה האמורה בהוראת המעבר נמצא כי יש צורך להאריך את תקופת ההסדר שבין מינהל מקרקעי ישראל ובין הרשויות המקומיות והיא הוארכה עד ליום 1 בינואר 1984, בחוק התכנון והבניה (תיקון מס' 20), התשמ"ג-1982.

מינהל מקרקעי ישראל והרשויות המקומיות הגיעו לכלל הסדר ביניהם להארכת ההסדר הקיים לשנה נוספת. הדבר מחייב תיקון החוק בהתאם.

למקרים שבהם אין כוונה לפטור, תוך הערמה והעברת הנכס לאחר מיד לאחר קבלת הפטור. מוצע לקבוע כי מכירת הדירת לא תחוייב בהיטל אם המחזיק בה או קרובו השתמשו בה למגוריהם במשך ארבע שנים. הוראה דומה לזו נקבעה בסעיף 49 לחוק מס שבה מקרקעין, התשכ"ג-1963, כפי שהוסף בשנת התש"ם-1980, שלפיו ניתן פטור מתשלום מס שבה מקרקעין למכירת דירת יחיד למגורים אם היא נמכרת לאחר שהיתה בבעלות המוכר במשך ארבע שנים לפחות.

"קרוב" הוגדר בסעיף 1 של התוספת השלישית לחוק העיקרי כ"בן זוג, הורה, הורה הורה, צאצא או צאצא של בן הזוג, אח ובני זוגם". הגדרת "גמר בניה" בחוק מס רכוש וקרן פיצויים, התשכ"א-1961, היא "משעה שהבנין כולו או מקצתו נתפס לראשונה, או משעה שהוא ראוי לשימוש שיועד לו, הכל לפי המוקדם".

הרחבת הוראות הפטור באופן המוצע תעשה צדק עם בעלי הדירות, ותמנע אפשרויות של שימושים לרעה בפטור זה.

3 ס"ח התשמ"ג, עמ' 25.

חוק לתיקון פקודת בתי הסוהר (מס' 7), התשמ"ד-1984

תחלפת סעיף 64 והוספת סעיף 64א

1. במקום סעיף 64 לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971, יבוא:

64. (א) אסיר הזכאי לשחרור ביום מימי המנוחה הקבועים במדינת ישראל, כמשמעותם בסעיף 18א(א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט,

"הקדמת השחרור בשל ימי מנוחה"

דברי הסבר

7 לחוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א-1951, ישוחרר ביום שלפניו."

לפי נוסח זה אסיר שיום שחרורו נופל ביום מנוחתו השבועית לפי דתו — ישוחרר יום קודם לכן, אולם אם יום שחרורו של האסיר אינו יום מנוחתו

סעיף 64 לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971, קובע לאמור:

"יום השחרור"

64. אסיר ישוחרר עד צהרי היום שבו הוא זכאי לשחרור; היה היום יום מנוחתו כמשמעו בסעיף

1 דיני כרינת ישראל, נוסח חדש 21, עמ' 459: ס"ח התשמ"ב, עמ' 201.

התש"ח—1948², או ביום שבתון על פי חוק, ישוחרר ביום שלפניו, ואם גם הוא יום מנוחה או שבתון כאמור — ביום שלפניו.

(ב) אסיר שאינו יהודי, הזכאי לשחרור ביום מנוחה או שבתון כאמור בסעיף קטן (א) או ביום שבתו או יום חגו שנקבע על פי סעיף 18א(א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח—1948, ישוחרר ביום שלפניו, ואם גם הוא יום מהימים האמורים — ביום שלפניו.

64. אסיר ישוחרר לא יאוחר מצהרי היום שבו הוא זכאי לשחרור.

זמן השחרור

דברי הסבר

לשחררו ממאסר ביום מנוחתו השבועית לפי דתו או ביום מנוחה קבוע במדינה, שהוא כיום שבתון, אלא יום או יומיים קודם לכן, לפי הענין. הדבר יקל על האסיר להגיע למחוז חפצו במהירות הראויה, שכן בימי המנוחה הקבועים אין, בדרך כלל, תחבורה ציבורית סדירה, ובמקרים רבים יוכל אף לחוג את החג בביתו. הדבר גם יקל על שלטונות בתי הסוהר, שלא יאלצו לעסוק בפעולות הכרוכות בשחרור אסירים בשבתות ובמועדי ישראל.

השבועית דוקא אלא יום מנוחה קבוע במדינת ישראל, כמשמעותו בסעיף 18א(א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח—1948, יש לשחררו באותו יום ולא ביום שלפניו. כמו כן, אין הוראה בחוק המתייחסת למקרה שבו היום שלפני יום מנוחתו השבועית הוא יום מנוחה קבוע במדינה, ונראה כי במקרה כזה יש לשחרר את האסיר באותו יום ולא להקדים את שחרורו ביום נוסף.

מטרת החוק המוצע היא להיטיב עם האסיר ולא

2. ע"ר התש"ח, חוס' א', עמ' 1.